

Спомени за професора

Иванка Апостолова

Когато откривахме аудитория на името на професор Сарълиев, аз говорих за моите впечатления като негова студентка. Сега някои неща ще повторя, някои неща се помъчих да си спомня. Аз най-редовно съм посещавала лекциите на проф. Сарълиев, както и на другите професори и имах записки – обаче нито една от моите тетрадки не е у мен, защото аз се явях на изпит една от първите, след това тетрадките ми отиваха в моите колеги и така те всички изчезнаха. Аз много съжалявам за това, защото си заслужава днес да ги видим тези тетрадки, които моите колеги след като ги използваха, ги предаваха на други и така те пропаднаха.

Проф. Сарълиев четеше лекции в десетата аудитория – това е една голяма аудитория над паметниците на Евлоги и Христо Георгиеви, от пет до седем следобед. Не беше възможно с неговия характер той да проверява дали някой отсъства, но аудиторията винаги беше пълна, това си спомням и си спомням как той се появи. Той беше среден на ръст, слаб човек, с прошарени коси, със сив костюм, с бяла риза и винаги така четеше лекции – със сив костюм, с бяла риза, връзка, изключително стегнат и елегантен. Той *четеше* своите лекции. Четеше тези лекции, обсъждаше ги, но това беше неговият свят. И ако ние искахме, можехме да влезем в този свят. Но външно той не правеше никакви други усилия да ни привлече. Нищо интерактивно, както сега обичаме да казваме, нямаше в неговите лекции. Лекциите му бяха *изключително* систематизирани. Нямаше никакви отклонения, всичко беше много добре премислено, това е, което правеше впечатление. Той завършваше всяка своя лекция точно в определен час, след това се появяваше, започваше друга лекция и като че ли той не виждаше студентите. Но всъщност той имаше отношение, много внимателно наблюдаваше своите студенти.

Аз си спомням изпита при него. Системата тогава беше такава, че ние две години слушахме лекции и след това се явяхме на тъй наречения първи университетски изпит. Той беше писмен, по една от темите. Тогава ни четяха лекции по психология, логика, етика, естетика и история на философията. Всеки от професорите – а те всички бяха професори – влизаше в аудиторията, написваше на дъската темата, която предлагаше, а студентите избираха една от предложените теми и правеха писмена работа. Тази писмена работа съответният професор я проверяваше и след това студентите биваха допускани или недопускани до усстен изпит. Ако професорът не одобряваше писмената работа, сту-

гентите не биваха допускани до устен изпит по всички останали дисциплини и трябваше да се явяват на следващата сесия. Аз избрах темата, която предложи професор Сарълиев, тя беше за Томас Хобс, много добре си спомням. Дали съм била добре подготвена по история на философията или професор Сарълиев е предизвикал у мене това решение, сега не мога да кажа точно, но аз писах върху Томас Хобс. Писменият изпит беше четири часа. Както всеки студент, който прави писмена работа и след това отива у дома си и проверява какво е пропуснал, аз установих своите пропуски. Бях допусната до устен изпит по всички предмети и си спомням устния изпит при проф. Сарълиев. Това, което ми направи силно впечатление, беше че проф. Сарълиев беше прочел изключително внимателно моята писмена работа. Тоест, не само моята, защото той не е имал основание да има към мен някакво особено отношение, а писмените работи на всички мои колеги. И бях много учудена, колко внимателно той е чел моята работа, защото една писмена работа, която се пише 4 часа от студент, е доста обширна, както можете да предположите, а той беше обърнал внимание на най-дребните неща, които аз бях пропуснала и на устния изпит той ми зададе пак въпроса за Томас Хобс и конкретно тези въпроси, които бях пропуснала. Аз обаче се бях подготвила, и по всеки въпрос, по който си бях дала сметка, че съм направила пропуск, той ме запита. Това говори колко внимателен е бил той към своите студенти и това, което те правят. И за мен това е един пример, който аз винаги помня и когато и днес гледам студентски работи, си спомням как Сарълиев е гледал моята студентска работа.

Не всички професори тогава преподаваха и изпитваха по този начин. Например аз си спомням проф. Атанас Илиев, който беше професор по етика, история на етиката ни преподаваше. Той беше един много известен професор, беше учил психоанализа при Фройд, след това беше учил при Бергсон, след това завършил учението си при Кроче, т. е. беше обиколил Европа и авторите, на които смяташе, че трябва да обърне внимание. Но професор Атанас Илиев идваше на лекции небрежно облечен, макар че това не беше свързано с неговото материално състояние, разхождаше се между чиновете, никога не четеше, той ни разказваше. Тоест стилът на проф. Сарълиев не беше стил, който по онова време се възприемаше и демонстрираше от всички професори, но това, което проф. Сарълиев правеше, е нещо, което страшно много ни респектираше.

Както той четеше на своята катедра и не говореше с нас, заедно с това той много внимателно ни наблюдаваше и аз си спомням един такъв инцидент. Един ден той вдигна глава от лекциите си и каза: „Колеги, интелигентният човек се познава по това, че при него никога ръцете не се срещат с лицето.“ Ние се погледнахме и установихме, че всички се бяхме подпрели – кой с една ръка, кой с две ръце и изобщо на повечето от нас лицето се беше срещнало с ръцете.

Много от моите колеги се отнасяха с голямо уважение към проф. Сарълиев, но трима бяха влюбени в него. Те ставаха сутрин в пет часа, ходеха в Борисовата градина, късаха цветя и още по тъмно ги оставяха пред вратата на къщата на професора на ул. „Солунска“ (сега я няма тази къща), за да го изненадат. Но една сутрин в този ранен час професорът ги посрещнал, благодарил им и ги помолил да не експлоатират повече обществените градини, защото разбрал за какво става дума и ги поканил тримата на вечеря.

Така че заедно с тази привидна дистанцираност от студентите, той много внимателно - аз сега си давам сметка - се отнасяше към нас като неговите студенти. И действително той остави едно - спомен ли, пример ли, аз не зная как да го нарека, което присъства много силно в моето съзнание. Много професори са ми чели лекции, след това и аз съм чела много лекции, но неговите не мога да забравя. Той четеше много дълго Сократ - негов любим автор. Той четеше от Сократ до Кант в продължение на две години. Аз слушах тези негови лекции от Сократ до Кант. След това той напусна Университета. Това е което си спомням.